

Jacob Valdemar Olsen (red.)

Den Kristne Forkyndelse teori og praksis fra Bibelen, i historien, til verden

Fredericia: Kolon, 2018. 258 sider.

Indbundet. DKK 249,95. ISBN 978-87-87737-85-2

Dosent Egil Sjaastad
esjaastad@fjellhaug.no

Introduktion

Seks av lærerne ved FIH-DK har sammen skrevet en fagbok om forkynnelse. Den er en antologi hvor Børge Haahr Andersen har skrevet to artikler, de øvrige én hver. Boken utgir seg ikke for å være en samlende framstilling i homiletikk. Den er snarere dypdykk i syv konkrete temaområder – for å løfte refleksjonsnivået og utvide spennvidden til folk som underviser i homiletikk, eller som selv er forkynnere og derfor interessert i å fordype seg i viktige spørsmålsstillinger. For lesere med en viss faglig bakgrunn gir denne boken både inspirasjon og nyoppdagelser til ettertanke.

Nicolai Winther-Nielsen har skrevet en romstor artikkel om Moselovens relevans for kristen tro, praksis og forkynnelse. Med Moseloven tenker han ikke bare på seremonilover, moralloven (de ti bud) eller andre typer lover. Han prøver å vise at hele innholdet i Mosebøkene, både loven, fortellingen om Guds frelsende nærvær og veiledningen Gud gir til folket, har relevans og kan berike den kristne forkynnelsen. Winther Nielsen opererer med en didaktisk treplansmodell: 1) Fortellestoffet avspeiler Guds store plan og menneskets gjensvar i tro. 2) Mye stoff, både i lover og fortellinger, har særlig etisk relevans og utfordrer til gudsfrykt. 3) Livet i Guds verden møtes i Mosebøkene med veiledning for hverdagen, privatlivet og kaller til rettskaffenhet i mellommenneskelige relasjoner.

Winther Nielsen går inn på mange enkeltheter i Mosebøkene og aktualiserer stoffet. De som ikke tenker at GT har noe vesentlig på prekestolen å gjøre, får flere tankevekkere i denne artikkelen. Både Winther Nielsen og Elmelund Petersen (se nedenfor) opererer med begrepet «sund nomisme». For dem av oss som er vant til å tenke at nomisme betegner loviskhet og lovtrelldom, kan dette være en overraskende bruk av begrepet. Den definisjonen som disse to teologene opererer med, er loven som forpliktende veiledning for livet (uten dermed å gjøre lovoppfyllelse til frelsesvilkår).

Børge Haahr Andersen går i sin første artikkel inn på hvordan anvende Jesu lignelser på prekestolen. Diskusjonen om en rett forståelse av lignelsene er bred og har pågått gjennom hundreår. Haahr

Andersen avgrenser seg i noen grad fra Joakim Jeremias som mente vi skulle lete etter *ett hovedpoeng* i hver lignelse. Andersen tar oss med inn i Klyne Snodgrass' og andre forskeres mer åpne måte å tenke på. Han reflekterer ikke minst over jødedommen som referanseramme for Jesu tilhørere. Artikkelen skjerper vår nysgjerrighet og lyst til å bruke lignelsestekster.

Systematikeren **Peter Olsen** går i sin artikkel inn på spørsmålet om Guds nærvær i forkynnelsen – ut fra vårt lutherske ståsted. Å forkynne lov og evangelium er å gi tilhørerne et møte både med Guds hellighet og hans nåde. Gud møter oss på to ulike måter. Han er tilstede når Ordet forkynnes rett ('ved gjort gjerning', 'ex opere operato'), men i møte med vantroen virker nådemidlene (forkynnelsen inkludert) forherdelse.

Haahr Andersen er homiletikeren i kollegiet. Han har gjort spesialstudier over Søren Kierkegaards forkynnelsen. I sin andre artikkel går han inn på noen av Kierkegaards taler. Disse er alle preget av spenningen mellom *på den ene siden* kristendommens dialog med menneskets erfaring og *på den andre siden* dens 'erfaringsstridighet' og anstøt. Interessant er det å se hvordan Andersen påviser Kierkegaards forankring i en luthersk grunntenkning.

Bokens redaktør er **Jakob Valdemar Olsen**. Han har interessert seg for C.S. Lewis som forkynner. Lewis var nok akademiker, men ikke fagteolog. Hans prekener kan analyseres og vurderes ut fra antikkens retorikk-lærer Aristoteles. Dennes terminologi, knyttet til prekeninnhold og prekenframføring: logos (forstand), pathos (følelser) og ethos (talerens karakter), blir i J.V. Olsens artikkel *analyseredskapet* han bruker i vurderingen av de 7 prekenene han henter fra Lewis. Konklusjonen blir at prekenene er «glimrende til inspiration, men ikke til umiddelbar kopiering». Prekenene er meget argumenterende (logos) og preget av Lewis' personlighet. Men som inspirasjonskilde – for dem som vil trenge inn i Lewis øvrige forfatterskap – er de utmerket.

For vekkelsesbevegelser og misjonsorganisasjoner er **Kristian Mogensens** artikkel den mest spennende. Han drøfter temaet «omvendelse som brud og proces» i Sør-Etiopia. Hans gjennomgang av temaet omvendelse i NT er meget klargjørende og vil fungere som et varsko til alle former for 'saliggjørelsens orden'. Ingen omvendelsesberetning i NT bør som helhet betraktet fungere som norm for omvendelsens forløp. I Etiopia har omvendelsens første fase gjerne vært opplevelsen av å bli frigjort fra Satan og hans ånder.

Jeg måtte tenke på et innlegg av etiopiamisjonæren Gudmund Vinskei. Han talte om 'vekkjinga i vekkjinga' da han beskrev vekkelsene i Sør-Etiopia. Det kom til en åndelig fordypning der det som ble understreket i dåpsopplæringen, ble en *tydeligere erfart virkelighet*: At vi er syndere som har vår frelsesvisshet knyttet til Jesus og hans forsoning, ikke bare til friheten fra Satans makt. Mogensens artikkel bekrefter i en forstand dette. Tematikken kunne ha gitt forfatteren anledning til å gå inn på drøftingen av forsoningslæren i en luthersk kontekst: Den såkalte 'klassiske forsoningslæren' betoner frigjøringen fra «dødens og djevelens makt». Den 'objektive forsoningslæren' forholder seg til det helt fundamentale: Jesu soning av våre synder under Guds vrede.

Carsten Elmelund Petersen har i sin avsluttende artikkel i boken tatt utgangspunkt i undersøkelsen *God forkyndelse*. Den var regissert av pedagogen Carsten Hjorth Pedersen og påviser ulike tendenser i forkynnelsen i en konservativ dansk kontekst.

Elmelund Petersen går inn på tendensene til antinomisme som har vært en avgjørende problemstilling gjennom historien. Han understreker sterkt hvordan kirkefedre – på bakgrunn av NT – i forkynnelsen tok oppgjør med enkeltsynder og forutsatte at tilhørerne konkret vendte seg fra dem og begynte et nytt liv.

Det er tydelig at Elmelund Petersen har en viss skepsis til noen av resultatene i nevnte undersøkelse. De to siste setningene i artikkelen avspeiler at han mener å ha sett ‘signaler’ og en ‘tendens’ han ikke er glad for i dansk konservativ kristendom. For noen av resultatene peker i retning av «funksjonel antinomisme’. Uttrykket kan hos en norsk leser bety *en antinomisme som fungerer godt*, men Elmelund Petersens poeng er *antinomisme i praksis*.

Elmelund Petersen kunne i sin artikkel – som allerede er meget grundig – gjerne gått dypere inn på et stort nærliggende teologisk tema: arvesyndslæren og kampen mellom kjødet og Ånden.

Forkynnere og teologer har mye å hente i denne boken. Den er ikke nattbord-lektyre, men den skjerper oss, inspirerer oss og gir mange tankevekkere. FIH-DK har lærere som utmerker seg i grundighet og seriøs behandling av stoffet.